

საგადასახადო კოდექსის თეთრი ლაქები

ჩავატარეთ საწარმოს შენობის მიმდინარე რემონტი. გადახდილი თანხები მივაკუთვნეთ მიმდინარე პერიოდის ხარჯებს. საგადასახადო შემოსემებისას, ხარჯებში დატოვეს მხოლოდ 5%, დანარჩენით გაზარდეს შენობის ღირებულება.

ასევე დაგვიბეგრეს ქონების გადასახადით 1000 ლარამდე ღირებულების ძირითადი საშუალებები, რომელთა ღირებულებაც შეძენისთანავე ჩამოიწერა ხარჯებში.

გთხოვთ განვვიმარტოთ:

1. როგორ ხდება საგადასახადო კოდექსის 183-ე მუხლის 2-ე ნაწილის თანახმად, 1000 ლარამდე ღირებულების ძირითადი საშუალებების აღრიცხვა, რომელთა შეძენის ღირებულება მთლიანად გამოიქვითა იმ საანგარიშო წელს, როდესაც მოხდა მათი შეძენა. უნდა გადავიხადოთ თუ არა, ასეთ ხარჯებზე მიკუთვნებულ ძირითად საშუალებებზე, ქონების გადასახადი. როგორ აღვრიცხოთ ასეთი აქტივების გაყიდვით მიღებული შემოსავალი?

2. მიეკუთვნება თუ არა ძირითად საშუალებებს ისეთი საგნები, როგორებიცაა: ტელეფონის აპარატები, კალკულატორები, მცირე ზომის ელ. გამათბობლები, საკანცელარიო ნივთები და სხვა, რომლებიც გამოიყენება ერთ წელზე მეტი ვადით და მათი ფასი 1000 ლარზე ნაკლებია. გვინტერესებს, მათაც უნდა დავარიცხოთ თუ არა ქონების გადასახადი?

3. გვინტერესებს, შენობის მიმდინარე რემონტზე გაწეულ ხარჯებზე ვრცელდება თუ არა საგადასახადო კოდექსის 184-ე მუხლის მოთხოვნა, მხოლოდ ჯგუფის ღირებულებითი ბალანსის 5%-ის გამოქვითვისა და დანარჩენი თანხის ჯგუფის ღირებულებით ბალანსზე მიკუთვნების შესახებ?

(სარედაქციო ფოსტიდან)

გიორგი ხატიშვილი

იურისტი

1. ძნელი სათქმელია, არსებობს, ან საერთოდ არსებობდა თუ არა “კარგი” საგადასახადო კოდექსი. შესაძლოა საგადასახადო განაკვეთები იყოს მაღალი, ან დაბალი, რთული იყოს გადასახადების ადმინისტრირების წესები. კოდექსი მოსწონდეს, ან არ მოსწონდეს ქვეყნის მენარმეებსა და, საერთოდ, გადასახადის გადამხდელს. ერთი კი აუცილებელია, საგადასახადო კოდექსი უნდა იყოს გასაგები გადასახადის გადამხდელისთვის. პირდაპირ უნდა ითქვას, რომ ჩვენს საგადასახადო კოდექსში, მიუხედავად მისი გაუთავებელი ცვლილებებისა, დღემდე არ არის ყველაფერი ნათელი და გასაგები.

ვფიქრობთ, რომ ამის კიდევ ერთი დადასტურებაა მკითხველის წერილი. მასში დასმულ კითხვებზე საგადასახადო კოდექსში პირდაპირი პასუხი არ არის. ამდენად, ჩვენ შეგვიძლია გაგიზიაროთ მხოლოდ ჩვენი მოსაზრება დასმული კითხვების ირგვლივ. დასმულ კითხვებზე არც საგადასახადო ორგანოს პა-

სუხისმგებელი პირის მიერ ხელმოწერილ პასუხს ექნება რაიმე იურიდიული ძალა, ანუ ღირებულება, საგადასახადო კოდექსის 47-ე მუხლის თანახმად.

ძირითადი საშუალებები, 1000 ლარამდე შეძენის ღირებულებით, რომელთა შეძენის თანხები პირდაპირ გამოიქვითება ერთობლივი შემოსავლებიდან იმ საანგარიშო წელს, რომელშიც მოხდა მათი შეძენა, აღირიცხება ძირითადი საშუალებების შემადგენლობაში და მათი არსებობა და მოძრაობა ექვემდებარება მკაცრ კონტროლს. ძირითადი საშუალებები უნდა აღირიცხოს სპეციალურ ბარათებზე ან ჟურნალში, საინვენტარო, საქარხნო ნომრებისა და სხვა აუცილებელი რეკვიზიტების მითითებით.

რაც შეეხება საკითხს, უნდა დაერიცხოს თუ არა ასეთ ძირითად საშუალებებს ქონების გადასახადი, პასუხი ცალსახაა—არა.

საგადასახადო კოდექსის 273-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად: საქართველოს საწარმოების ქონების გადასახადით დასა-

ბეგრ ობიექტებზე გარდა მიწისა, გადასახადის წლიური განაკვეთი განისაზღვრება საშუალო წლიური ნარჩენი ღირებულების არაუმეტეს 1%-ს ოდენობით.

იმ ძირითად საშუალებებს, 1000 ლარამდე შეძენის ღირებულებით, რომელთა შეძენის თანხები პირდაპირ გამოიქვითება ერთობლივი შემოსავლებიდან შეძენის წელს, ნარჩენი ღირებულება არა აქვთ, შესაბამისად ვერ მიიღებენ მონაწილეობას ქონების გადასახადით დასაბეგრი ბაზის ფორმირებაში. დავუშვათ, რომ ასეთ ძირითად საშუალებებს მართლაც უნდა დავარიცხოთ ქონების გადასახადი. მაშინ პასუხი უნდა გავცეს კითხვას, როდემდე?

თუ მოხდება იმ ძირითადი საშუალებების რეალიზაცია (გასხვისება) რომელთა ღირებულება 1000 ლარამდეა და რომელთა შეძენის ღირებულება გამოქვითულია ერთობლივი შემოსავლებიდან იმ საანგარიშო წელს, რომელშიც მოხდა მათი შეძენა, მიღებული ამონაგები მთლიანად

უნდა მიეკუთვნოს არასაოპერაციო შემოსავალს.

ვფიქრობთ, რომ დასაზუსტებელია საგადასახადო კოდექსის ნორმა იმის თაობაზე, რომ: ძირითადი საშუალებების ღირებულება 1000 ლარამდე შეძენის ღირებულებით მთლიანად გამოიქვითება ერთობლივი შემოსავლებიდან იმ საანგარიშო წელს, რომელშიც მოხდა მათი შეძენა, ან შექმნა. სწორი იქნება, თუ ასეთი აქტივების ღირებულება ერთობლივი შემოსავლებიდან გამოიქვითება არა შეძენის, არამედ იმ საანგარიშო წელს, რომელშიც მოხდა მათი ექსპლუატაციაში შეყვანა.

2. ისეთი საგნები, როგორებიცაა: ტელეფონის აპარატები, კალკულიატორები, მცირე ზომის ელ. გამათბობლები, საკანცელარიო ნივთები და სხვა, ატარებენ ძირითადი საშუალებების ყველა თვისებას და აკმაყოფილებენ აქტივების ძირითად საშუალებებად აღიარების ყველა კრიტერიუმს. ამავე დროს, მათი დაბალი ღირებულების გამო, არ არის ეკონომიკურად გამართლებული მათი აღრიცხვა ძირითადი საშუალებების

შემადგენლობაში (სააღრიცხვო ბარათების წარმოება, პერიოდული ინვენტარიზაცია, ცვეთის და აღრიცხვა და დაგროვილი ცვეთის აღრიცხვა). ასეთი აქტივები სამეურნეო პრაქტიკაში ცნობილია “მცირეფასიანი საგნების” სახელით. სამწუხაროდ, საგადასახადო კოდექსი არ ცნობს აქტივების ასეთ სახეობას. ასეთი აქტივების აღრიცხვას პრაქტიკულად არ ითვალისწინებს არც აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების ბაზაზე შემუშავებული ტიპური ანგარიშთა გეგმები. ამ საკითხის მარეგულირებელი ერთადერთი დოკუმენტია საქართველოში ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების შესახებ დებულება. დებულების 42-ე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად: შრომის საშუალებები, რომელთა ღირებულება ერთეულზე, შეძენის თარიღისათვის 150 ლარამდეა, მიუხედავად მათი მომსახურების ვადისა, არ მიეკუთვნება საწარმოს ძირითად საშუალებებს, აღი-რიცხება საბრუნავ საშუალებებში, ორგანიზაციებში კი მცირე ფასიან საგნებში.

ვინაიდან, ასეთი აქტივები არ აღირიცხება ძირითად საშუალებებში, მათი ღირებულება გამოიქვითება შეძენისთანავე, მათ ქონების გადასახადი არ უნდა დაერიცხოს.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ შეძენის თანხის ერთობლივი შემოსავლებიდან გამოიქვითვა (ხარჯებზე მიკუთვნება, თუ ხარჯებში ჩამოწერა) არ ნიშნავს მათ ლიკვიდაციასა და აღრიცხვიდან მოხსნას. აუცილებელია მცირეფასიანი აქტივების აღრიცხვა, როგორც საწყობში, ისე საწყობიდან გასვლის შემდეგ, მთელი საექსპლუატაციო ვადის განმავლობაში. ამ საგნების დაცვის უზრუნველყოფის მიზნით, საწარმოში აუცილებელია სათანადო კონტროლის ორგანიზაცია. მცირეფასიანი საგნების აღრიცხვიდან მოხსნა ხდება, როდესაც ისინი დაკარგავენ საექსპლუატაციო თვისებებს. ჩამოწერა და ლიკვიდაცია კი ხდება სპეციალური აქტით. ლიკვიდაციის შედეგად დარჩენილი ჯარით, ან გამოსაყენებლად ვარგისი სათადარიგო ნაწილები, აღებული უნდა იქნეს შემოსავალში დადგენილი წესით.

3. პასუხი სრულად არის დამოკიდებული იმაზე, თუ რას ვგულისხმობთ ტერმინში “რემონტი”. რემონტი (Remonte) ფრანგული სიტყვაა და გულისხმობს: **ა. ნივთის, საგნის მოყვანას ვარგის მდგომარეობაში, მის შეკეთებას. ბ. არმიაში ცხენების და-ნაკლისის შევსებას.**

საგადასახადო კოდექსის 184-ე მუხლის თანახმად: **სამეწარმეო საქმიანობისთვის გამოყენებული ძირითადი საშუალებების რემონტის ხარჯების გამოქვითვა დაიშვება ყოველწლიურად, საანგარიშო წლის წინა წლის ბოლოსათვის ჯგუფის ღირებულებითი ბალანსის 5%-მდე ოდენობით. თანხა, რომელიც აღემატება დადგენილ ზღვრულ დონეს, ზრდის ჯგუფის ღირებულებით ბალანსს.**

სამეურნეო საქმიანობის პრაქტიკაში “რემონტი” აღნიშნავს:

ა. რაიმეს შეკეთებას (მიმდინარე რემონტი); და

ბ. ნივთის საგნის აღდგენას (კაპიტალური რემონტი).

საგადასახადო კოდექსის 12.40 მუხლის თანახმად: ძირითადი საშუალებების რემონტის ხარჯებია-ხარჯები, რომელიც ამალღებს ძირითადი საშუალებების ამოსავალ (თავდაპირველ, ნორმატიულ) მწარმოებლობას, მათ შორის, შენობა-ნაგებობების ელემენტების მოდიფიკაცია, რეკონსტრუქცია მათი სასარგებლო მომსახურების ვადის გახანგრძლივების მიზნით და მათი მწარმოებლობის ამალღების უზრუნველსაყოფად, გარდა მიმდინარე საექსპლუატაციო ხარჯებისა, რომლებიც გაიწევა ძირითადი საშუალებების ამოსავალი მწარმოებლობის აღდგენის, ან შენარჩუნების მიზნით.

ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტი ბასს 16 “ძირითადი საშუალებები”, მუხლი 24: დანახარჯები, რომლებიც განეული იქნება ძირითადი საშუალებების უკვე აქტივებად აღიარების შემდეგ, მხოლოდ მაშინ დაემატება აქტივების საბალანსო ღირებულებას, თუ ამ დანახარჯების შემდეგ საწარმო მიიღებს მეტ ეკონომიკურ სარგებელს, ვიდრე, არსებული აქტივების ამომავალი ნორმატიული მწარმოებლობის

პირობებში. აქტივების ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული ყველა სხვა დანახარჯი აღიარებული უნდა იქნეს ხარჯებად მათი განევისთანავე.

საინჟინრო ტერმინოლოგიაში, სამუშაოები, რომელთა მიზანია ძირითადი საშუალებების ამოსავალი (თავდაპირველი, ნორმატიული) მწარმოებლობის ამალღება, მათი სასარგებლო მომსახურების ვადის გახანგრძლივება, ცნობილია რეკონსტრუქციის, მოდერნიზაციის სახელით.

დასმულ კითხვაზე პასუხი ასეთია, ყოველგვარი გაუგებრობების თავიდან აცილების მიზნით:

ა. სარემონტო სამუშაოები განსაზღვრული საგადასახადო კოდექსის 12.40 მუხლის ფარგლებში, მიმართული ძირითადი საშუალებების ამოსავალი მწარმოებლობის ამალღებისათვის, უნდა აღირიცხოს რემონტის ხარჯებში. ასეთი ხარჯების მიმართ გამოყენებული იქნება საგადასახადო კოდექსის 184-ე მუხლი.

ბ. მიმდინარე საექსპლუატაციო ხარჯები, რომლებიც გაიწევა ძირითადი საშუალებების ამოსავალი მწარმოებლობის აღდგენის, ან შენარჩუნების მიზნით, უნდა აისახოს

საექსპლუატაციო ხარჯების ანგარიშზე და გამოიქვითოს იმ საანგარიშგებო პერიოდის ერთობლივი შემოსავლებიდან, რომელშიც მოხდა მათი განევა (სსკ მუხლი 177).

ძალზე მნიშვნელოვანია ასეთი სამუშაოების საპროექტო და ფაქტიური ღირებულება დადასტურებული იქნეს სათანადო გამამართლებელი დოკუმენტაციით. ამ მოთხოვნის გაუთვალისწინებლობა შესაძლოა გახდეს სერიოზული გაუგებრობის მიზეზი. მაგალითად, ზარალიანმა საწარმომ, მდგომარეობის გამოსწორების მიზნით, ჩაატარა დიდი ღირებულების მიმდინარე სარემონტო სამუშაოები (რომელიც არ იყო დაკავშირებული რეკონსტრუქციასთან, მოდერნიზაციასთან, საწყისი მწარმოებლობის აღდგენასთან). გადახდილი თანხების 5% მიეკუთვნა მიმდინარე პერიოდის ხარჯებს, დანარჩენი თანხით გაიზარდა აქტივის საბალანსო ღირებულება, ანუ, მოხდა მისი კაპიტალიზაცია. ასეთი აღრიცხვის შედეგად, ნაცვლად წინა პერიოდების დაუფარავი ზარალის გაზრდისა, გაიზარდა ძირითადი საშუალებების საბალანსო ღირებულება ანუ საწარმოს აქტივები.

